

Halčíšáková Nikola

Master in ethics

College of International Business ISM Slovakia in Prešov

1 Duchnovičovo námestie

Prešov 080 01, Slovak Republic

nikolaoravcova2@gmail.com

**PRÁCA S KLIENTOM A SOCIÁLNA PREVENCIA CEZ PRIZMU
VIACERÝCH ASPEKTOV SOCIÁLNEJ PRÁCE**

Abstract: An unfavorable social situation accompanies a certain large sample of the population, perhaps throughout history. No social institution has yet eliminated it completely. Therefore, the need for social prevention and work with the client remains relevant. Some problems of social protection of children are analyzed. We devote a relatively large part of the article to this problem. We will also touch on the context of social self-government and social prevention. We discuss the term social prevention in various contexts. Another segment of the study concerns the competence requirements of a social worker. Among them, I single out humanity. In the final part of the study, I focus on the stages of the work of a social worker with a client, as well as on some aspects of social intervention.

Key words: social prevention, social protection of children, requirements for a social worker, stages of work with a client

JEL classification: H49, H55, Z13

Úvod

V dnešnej spoločnosti môžeme pozorovať mnoho rodín, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii. Takéto problémy v rodine sa dotýkajú najmä detí, napríklad ak sa rodičia dieťaťa rozvádajú, kedy vzniká konflikt zverenia dieťaťa do starostlivosti niektorého z rodičov. V týchto situáciách plnia veľmi dôležitú úlohu orgány sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, ktoré poskytujú určitý druh sociálnej pomoci alebo niektorú z foriem sociálnej služby. Následné opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa vykonávajú na zamedzenie

vzniku sociálno – patologických javov. Významnú úlohu pri riešení sociálnych problémov obyvateľstva preberá aj samospráva, v ktorej kompetencii je zriaďovanie jednotlivých zariadení na pomoc občanom v nepriaznivej sociálnej situácii. Cieľom je priblížiť sa občanovi a poskytnúť sociálne poradenstvo, či samotnú sociálnu pomoc na zabezpečenie sociálnych potrieb obyvateľstva.

Ako najdôležitejší faktor psychologického i sociálneho rozvoja každého človeka je chápaná inštitúcia rodiny. Rôznorodé problémy v tejto oblasti majú neblahý vplyv na vznik sociálno-patologických javov (Budayová, Bursová 2019).

„Rodina zaznamenala v posledných desaťročiach nemalé zmeny, ktoré sa odrážajú v štruktúre a veľkosti rodín, v náraste alternatívnych podôb rodinného spolužitia, ale i v stabilite rodinných vzťahov, s čím súvisí i úroveň komunikácie členov dnešnej slovenskej rodiny, ktorá je vystavená rozličným vplyvom a trendom postmodernej kultúry“ (Lešková 2015, s. 45). V rodine sú najzraniteľnejšou skupinou deti. V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately má samospráva významnú úlohu. Je dôležitá pri predchádzaní vzniku krízových situácií v rodine a pri obmedzovaní a odstraňovaní negatívnych vplyvov. Dôležité úlohy plnia aj orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Príkladom toho môže byť to, ak sa rodičia dieťaťa rozvádajú, alebo ak nie sú schopní riešiť problémy či konflikty v rodine. Ide napríklad o odporúčenie alebo poskytnutie sociálneho poradenstva, psychologickéj pomoci, odborných metód práce na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine a na prispôbenie sa novej situácii. Ak je to potrebné môžu rozhodovať aj o uložení rôznych výchovných opatrení. Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zastupujú deti v súdnych konaniach, v ktorých rodičia z dôvodu rozdielnych názorov a záujmov nemôžu zastupovať svoje deti.

Sociálna práca je orientovaná na prospech jednotlivcom, sociálnym skupinám a komunitám pri rozvoji a prekonávaní ťažkých situácií. Z hľadiska kompetencií sú pre riešenie rôznych druhov sociálnych problémov a otázok relevantnými orgánmi okrem štátu aj mimovládne organizácie. Mimoriadne dôležitú rolu však zohrávajú najmä samosprávy (Sirojć 2022). Samospráva tvorí v oblasti štátnej správy jednu z najdôležitejších

častí verejnej správy. Je to spôsob riadenia určitého celku, keď daný subjekt o aspoň niektorých svojich záležitostiach rozhoduje sám autonómym spôsobom. Opakom samosprávy je výkon správy (rozhodovanie o určitých záležitostiach iným, vonkajším subjektom). Výhodou samosprávy je, že je bližšie k spravovanému subjektu než vonkajšie a centrálné riadenie, a preto by mala byť pri zabezpečovaní lokálnych či záujmovovo vymedzených záležitostiach efektívnejšia a lacnejšia. Základnými prvkami samosprávy sú:

- a) územná alebo ľudská činnosť, voči ktorej pôsobí (obec, exekútorstvo),
- b) osoby podriadené samospráve (obyvatelia obce, súdni exekútori),
- c) existencia samosprávy ako právnickej osoby verejného práva so samosprávnymi orgánmi (obec so zastupiteľstvom a radou, Exekútorská komora, Prezídium, Snem),
- d) vlastné hospodárenie a rozpočet (Koudelka 2007, s. 19-21).

Politickým aspektom samosprávy je hlavne jej aspekt mocenský. V tomto zmysle je samospráva výkonom moci, ktorého nositeľom je samosprávne spoločenstvo. Právny aspekt samosprávy spočíva vo forme jej zakotvenia. Je vyjadrením určitej kvality vývoja spoločenských vzťahov. Ekonomický aspekt súvisí s ekonomickými aktivitami samosprávy. V centre pozornosti sú vlastné zdroje, čerpanie a distribúcia verejných majetkov. Sociologický aspekt súvisí s tým, že samosprávny subjekt je vždy sociálnou skupinou. Tá je charakteristická vnútornými sociálnymi vzťahmi a vonkajšími funkciami. Hlavne vonkajšie sociálne funkcie určujú jej miesto medzi spoločenstvom ľudu. Tieto funkcie tiež výrazne odlišujú druhy samospráv. K hlavným funkciám sociálnych skupín tak patrí tvorba, rozvíjanie a ochrana hodnotovej štruktúry. Sociálno-psychologický aspekt znamená snahu o identifikáciu sociálnej skupiny. Táto identifikácia môže byť skupinová, t.j. vytvorenie kolektívneho povedomia príslušného spoločenstva alebo to môže byť identifikácia jednotlivca, ktorá je výrazom pocitu spolunáležitosti so sociálnou skupinou. Organizačno-inštitucionálny aspekt je výrazom štruktúry politických, ekonomických, právnych, sociologických a sociálno-psychologických aspektov (Grůň a kol. 2005, s. 26-31).

Sociálna pomoc je charakterizovaná ako forma riešenia hmotnej a sociálnej núdze, kedy si občan nemôže sám, ani s pomocou rodiny zabezpečiť základné životné podmienky. Medzi formy sociálnej pomoci patrí poskytovanie peňažných príspevkov od štátu. Sociálna núdza je stav, kedy si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o seba, svoju domácnosť, či ochranu a vzhľadom na svoj vek, nepriaznivú sociálnu situáciu, či na svoj zdravotný stav sa nedokáže kontaktovať so spoločenským prostredím (Draganová 2006, s. 131 – 132).

Ochranu detí už stáročia zabezpečujú viaceré normatívne právne akty, normatívne zmluvy a nariadenia. V súčasnosti sa o rozvoj ochrany okrem štátu vo významnej miere starajú aj mimovládne organizácie, ktoré sa snažia o zlepšenie postavenia dieťaťa v spoločnosti. Základnou právnou normou, ktorá upravuje rodinné vzťahy na Slovensku je v súčasnosti zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine. Prehistóriu rodinného práva nachádzame v niektorých ustanoveniach Chammurapiho zákonníka (1792 – 1750 p. n. l.), ktorý venoval pozornosť deťom v spoločnosti, vzťahu dospelých a detí a aj problému náhradnej starostlivosti. Z novšej histórie je potrebné spomenúť Všeobecný rakúsky občiansky zákonník z roku 1811, ktorý upravil právne postavenie detí a zaviedol inštitút manželských a nemanželských detí. Týmto kodifikovala diskrimináciu detí splodených mimo manželstva, čo zlegalizovalo aj ustanovenie „poručníka“. Samozrejme, mnoho priniesol slávny Code Napoleon. V období rokov 1918 došlo k rozpadu Rakúsko – uhorskej monarchie a vzniku nových štátov medzi nimi aj Československej republiky. Prvým zákonom novovzniknutého štátu bol zákon o zriadení samostatného česko – slovenského štátu, prijatý 28. októbra 1918. Tento zákon zanechal platnosť Všeobecného rakúskeho občianskeho zákonníka, pretože neodporoval tejto ústave. Ak ide o vzťahy medzi rodičmi a deťmi, manželia mali právo spoločnej starostlivosti o deti, právo trestať i vychovávať. Vedúce postavenie v rodine mal muž, ktorý bol správcom majetku dieťaťa i jeho zákonným zástupcom. Ústava 9. mája zdôraznila rovnosť postavenia mužov a žien v rodine a spoločnosti. Začiatky sociálnoprávnej ochrany na území Slovenska sa začali rozvíjať koncom 19. storočia kedy vznikali dobrovoľnícke združenia zaoberajúce sa pomocou deťom. Úlohy sociálnoprávnej ochrany zabezpečovali

úradovne ochrany mládeže, ktoré boli zriadené pri ľudových súdoch. Tieto vykonávali súdnictvo vo veciach občianskoprávných. Po druhej svetovej vojne sa najviac rozvinulo úsilie skvalitniť náhradnú rodinnú výchovu. V každom štáte sa náhradná rodinná výchova a sociálnoprávna starostlivosť o opustené deti realizovala podľa špecifických podmienok štátu. Usilovalo sa o priblíženie výchovy v biologickej rodine (Oláh, Roháč 2008, s. 73 – 75).

Právne základy starostlivosti o opustené a osirelé deti boli na území Slovenska položené zavedením domovského práva v roku 1863, ktorý stanovil povinnosť obce starať sa o chudobných. Dôležitým zákonom bol Zákon o chudobe z roku 1868, ktorý ukladal obciam povinnosť postarať sa aj o siroty. Zodpovednosť za nájdené a opustené deti prevzal štát zákonom z roku 1901. Začiatkom 20. storočia zabezpečovali starostlivosť o opustené a osirelé deti obce, dobrovoľné a náboženské spolky a v období prvej československej republiky fungovala ako štátna, tak aj dobrovoľnícka činnosť (Belková, Hudecová 2008, s. 14 – 17).

Základnú úpravu práv detí obsahuje medzinárodný dokument Dohovor o právach dieťaťa, podpísaný v New Yorku 20. novembra 1989. Dohovor podpísalo viac ako 150 členských štátov OSN a Slovenská republika tento dokument podpísala 30. septembra 1990. Dohovor o právach dieťaťa upravuje postavenie a práva dieťaťa v spoločnosti. Podľa tohto dohovoru sú všetky štáty povinné robiť všetky zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred telesným alebo duševným násilím, zneužívaním, urážaním, zanedbávaním alebo neprimeraným zaobchádzaním. Dieťaťu je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, lásku, zabezpečiť milujúce prostredie a u osirelých, či opustených detí zabezpečiť prostredie, ktoré sa rodine najviac približuje (náhradná, profesionálna, pestúnska alebo adoptívna rodina). Významné je sprístupniť dieťaťu informácie, ktoré môžu jeho život ovplyvniť, hlavne ak ide o spory o dieťa rozvádžajúcich sa rodičov, či voľby konkrétnej formy náhradnej starostlivosti (Belková, Hudecová 2008, s. 23 – 25). V dnešnej dobe sa v globalizovanej spoločnosti do popredia dostávajú najmä otázky ekonomického rozvoja a potreba neustálej systémovej modifikácie sociálnej práce (Sirojć 2022). Potrebu riešenia sociálnych otázok čoraz častejšie

vnímajú už aj podnikateľské subjekty (Słomski 2021), ktorých činnosť by sme však viac mohli zaradiť do sféry sociálnej prevencie.

Sociálna prevencia je neoddeliteľnou súčasťou sociálnoprávnej ochrany. V posledných rokoch sa často prezentujú sociálne problémy a rôzne sociálno – patologické javy zväčša prostredníctvom médií, ktoré majú veľký vplyv na spoločnosť, ktorá by mala venovať väčšiu pozornosť prevencii, nielen drogových závislostí, a dokázala by tak predchádzať niektorým negatívnym sociálnym javom. Finančné prostriedky poskytované na prevenciu sú zmysluplnejšie ako investovanie do samotného riešenia už vzniknutých problémov alebo nežiaducich javov.

Termínom „prevencia“ označujeme činnosť zameranú na zabránenie niečomu, čomukoľvek. V pozitívnom zmysle chápeme tento termín ako činnosť nasmerovanú na minimalizáciu sociálnych problémov vyskytujúcich sa v živote jednotlivcov, rodín, skupín alebo konanie, ktoré bráni vzniku týchto problémov. V teoretickej rovine sa pojmom prevencia označujú činnosti, ktorých cieľom je zabrániť patologickým prejavom v živote spoločnosti. Prevencia sa usiluje o udržanie normálneho fungovania jednotlivca, ako člena spoločnosti, o udržanie jeho medziľudských vzťahov, ktoré pomáhajú jeho integrácii do spoločnosti (Levická 2003, s. 110).

Cieľom sociálnej prevencie je taktiež vytváranie priaznivých spoločenských podmienok v ekonomickej, kultúrnej, sociálnej a výchovno – vzdelávacej oblasti, ďalej v oblasti zamestnanosti a vytváranie podmienok pre využitie voľného času, rastu životnej úrovne, humanizácie a skvalitňovania života spoločnosti, ako aj na socializáciu a sociálnu integráciu každého jednotlivca (Schavel a kol. 2008, s. 18).

Sociálna prevencia sa vykonáva v troch úrovniach. K najznámejšej patrí primárna prevencia, ktorá je zameraná na zabezpečovanie tých najvhodnejších podmienok pre normálny vývin detí a mládeže a na skvalitnenie ich sociálneho usmernenia. Cieľom sekundárnej sociálnej prevencie je zabrániť prehĺbovaniu už vzniknutých porúch, preto sociálny pracovník používa metódy a techniky zamerané na posilňovanie vôľového konania, zvyšovanie stresovej a emočnej odolnosti, napr. situačné, či inscenačné metódy atď. Pre detského klienta majú dôležitý význam výchovno – re-

kreačné tábory. Najväčší význam v terciárnej sociálnej prevencii majú individuálne programy, resocializačné metódy a techniky, postpenitenciarňa starostlivosť i ďalšie (Levická 2003, s. 115). Prevencia v sociálnoprávnej ochrane predstavuje zámerné, cieľavedomé, koordinované a plánovité pôsobenie na príčiny sociálno – patologických javov s cieľom zamedziť im, odstrániť ich alebo ich vhodnými metódami aspoň eliminovať, prípadne obmedziť ich negatívne prejavy a podporovať vytváranie zdravých životných podmienok (Oláh a Roháč 2008, s. 98).

Medzi najviac zdôrazňovanými požiadavkami na sociálneho pracovníka je práve humánnosť, v rámci ktorej by sociálny pracovník mal mať záujem o ľudí a ich osudy a problémy, mal by im chcieť pomáhať. Do preventívnych činností sociálneho pracovníka patrí vyhľadávanie ľudí, ktorí potrebujú jeho pomoc, preto v osobnostnej výbave sociálneho pracovníka nesmie chýbať osobná iniciatíva a dynamika. Tieto vlastnosti umožňujú sociálnemu pracovníkovi hľadať nové metodické postupy, odhaľovať možnosti riešenia problémov klientov a skryté schopnosti klientov, motivovať okolitú spoločnosť k spolupráci v prospech klienta. Dôležitou vlastnosťou sociálneho pracovníka je tiež sociálne cítenie, vďaka ktorému chce pracovať pre ľudí s cieľom poskytnúť im pomoc v situácii, ktorú má schopnosť poznať a pochopiť. Potreba zmyslu pre humor a životného optimizmu je dôležitá pri klientoch, ktorí dlhodobo pracujú vo vypätých podmienkach. Podstatná je viera v klientovu možnosť pozitívnej zmeny a v jeho potenciál, viera v to, že aj tie najťažšie problémy sú riešiteľné (Levická 2007, s. 89 – 92).

Významné je sústrediť sa na problémy klientov, napomáhať im, vedieť vyzdvihnúť ich kladné stránky, byť nezaujatý voči žiadnemu z nich, byť im príkladom k čomu je potrebné mať tolerantné rodinné prostredie. Medzi osobnostné predpoklady sociálneho pracovníka patrí aj jeho etický postoj a etická zodpovednosť k práci, ktoré sú zahrnuté v etickom kódexe sociálneho pracovníka (Oláh a Roháč 2008, s. 106 – 107). Základom etického kódexu sociálneho pracovníka je rešpektovanie práv druhých a obsahuje všeobecné ustanovenia správania sa ku klientom bez rozdielu. Efekt etického kódexu sa prejaví vtedy, ak si pracovník vštepí jeho hodnoty a používa ich. Obsahom tohto etického kódexu je: vystupovanie na

úrovni, udržiavanie osobného pracovného správania, udržiavanie vysokej profesionality v rámci svojej práce, slúžiť druhým, čestné profesionálne konanie, riadenie sa konvenciami vedeckej práce pri vedeckom výskume, prvoradá zodpovednosť voči klientovi, podpora klienta v rozhodovaní o svojej budúcnosti, rešpektovanie klientovho súkromia a dôveryhodnosť získaných informácií, rozumná výška honorára za poskytované služby vzhľadom na finančnú situáciu klienta, slušné správanie voči svojim kolegami s úctou a dôverou, snaha a citlivosť venovať sa klientom kolegov, vážne pristupovanie k zamestnávateľským organizáciám, pozdvihovanie etickej hodnoty a poslania svojej profesie, sprístupnenie svojich služieb verejnosti, získavanie a rozvíjanie odborných poznatkov a ich následné uplatnenie v praxi, podpora všeobecného blaha spoločnosti, dodržiavanie rešpektu voči ľuďom (Schavel a kol. 2008, s. 35 – 38).

Metódy sociálnej prevencie rozlišujeme podľa sociálnej prevencie s jednotlivcom, so skupinou a s komunitou. Historicky najstaršou metódou je práca s jednotlivcom a patrí k najrozpracovanejším oblastiam metód sociálnej práce. Sociálni pracovníci využívajú metódy z rôznych vedných oblastí, rôzne teoretické prístupy a obohacujú ich svojim vlastným individuálnym štýlom. Individuálna sociálna práca sa zaoberá problémovým správaním a možnosťami jeho riešenia, otázkami životného cyklu, vplyvom rodiny na správnu a úspešnú socializáciu jednotlivca.

Poznáme niekoľko etáp, od ktorých sa odvodzujú metódy sociálnej práce: 1. Etapa prvého kontaktu. Táto etapa je tiež etapou oboznámenia sa s prípadom. Sociálny pracovník sa stretáva s klientom, ktorý prichádza po pomoc sám, za rôznych okolností. Klient prichádza na základe predvolania alebo podnetu nejakej inštitúcie. Priebeh prvého kontaktu, môže byť v počiatkových fázach zložitý, hlavne ak klient prichádza nedobrovoľne. Dôležité je presvedčiť klienta k záujmu na odstránenie problému a k tomu, že mu odborník dokáže pomôcť a vypočuť ho. Terapeut sa musí usilovať rozšíriť osobnú, či rodinnú analýzu. Hlavným cieľom prvého kontaktu s klientom je identifikovať vzniknutý problém, príčinu jeho vzniku a ďalší vývoj, získať informácie o osobnosti klienta a urobiť popis o situácii, v ktorej klient žil (Schavel a kol. 2008, s. 123 – 124).

Z praxe je známe, že pri prvom kontakte klienti pociťujú túžbu, aby ich niekto vypočul, aby im bola poskytnutá pomoc a dúfajú, že niekto iný je schopný vyriešiť ich problémy. Klient spočiatku nedôveruje odborníkovi, má pocit bezradnosti, zbytočnosti a vlastného zlyhania. Sociálny pracovník musí mať komunikačné zručnosti na vynikajúcej úrovni, musí prejavovať skutočný záujem o klienta, mal by sa chovať presvedčivo, ale nevtieravo na báze dôvery, ale nie dôvernosti. Dôvera je základom každej spolupráce, no výmena súkromných informácií môže viesť k vytvoreniu súkromného vzťahu a k strate objektívneho prístupu ku klientovi. Jednou z chýb je aj posudzovanie klienta na základe prvého dojmu, nedostatok súkromia pri práci alebo zlé načasovanie (Levická 2003, s. 37 – 38).

Etapa vytvorenia plánu práce – dôležité je zvoliť si najlepšie riešenie jeho tvorby, ktoré je možné vypracovať v spolupráci s klientom, ktorý má záujem byť partnerom. V každom prípade sociálny pracovník odôvodní kroky, ktoré zaradil do tohto plánu svojmu klientovi a v prípade námietok by sa mal pracovný plán znovu prehodnotiť. Vzhľadom na typ problém môže terapeut klienta odporučiť aj inému odborníkovi napr. psychológovi alebo psychiatrovi.

Etapa sociálnej intervencie – označuje plánovaný postup pri riešení problému. Sociálny pracovník má byť psychickou aj praktickou oporou. Rozlišujeme bežnú intervenciu, ktorá sa využíva v prípade problému, ktorý je riešený pokojne, postupne v rámci pravidelných stretnutí na základe pracovného plánu a krízovú intervenciu, ktorá sa využíva v akútnej situácii, kedy to klient potrebuje, ak sa nachádza v emočne napätej situácii, či v strese. Sociálna intervencia spočíva vo vedení klienta k svojpomoci a k dôvere vo vlastné schopnosti. Základom je motivácia klienta k spolupráci, vytváranie kladných dlhodobých vzťahov, pozitívnej klímy prostredia. Sociálna práca sa preto musí sústrediť na jeden, maximálne tri prípady naraz, inak by bola neúspešná.

Etapa diskusie – v rámci nej si terapeut overuje vyrovnanie sa klienta so svojou situáciou a zaznamenáva si následné zmeny. Diskusia medzi klientom a sociálnym pracovníkom má byť prítomná počas celého kontaktu, musí byť vecná a otvorená. Záverečná etapa je vlastne etapa

ukončenia práce s klientom – je to etapa záveru, ak už klient nepotrebuje ďalšiu špecifickú pomoc.

Sociálny pracovník musí prispôbiť svoje správanie aj fáze problému, v ktorej sa konkrétny klient nachádza, a podľa nej zvoliť adekvátny prístup (Budayová, Bursová 2019).

Sociálnej intervencii v spolupráci pracovníka a klienta napomáha aj plánovanie rozhovoru, jeho cieľa a typu, premýšľať o účele stretnutia, čase a mieste, o možnosti prizvať i ďalších odborníkov a sústrediť sa aj na rôzne faktory, ktoré môžu stretnutie ovplyvniť. Informácie sa klientom musia poskytovať objektívne a presne, aby nedošlo k žiadnemu nedorozumeniu a dôležité rozhodnutia je nechať na klientovi. Povzbudzovať klienta je súčasťou komentára sociálneho pracovníka, ktoré posilňuje úspešné chovanie klienta. Jednou z pozitívnych techník je nácvik správania, kedy sa klientovi prehráva spôsob nevhodného správania a následne vhodného prejavu, aby si ho klient osvojil a uviedol ho do svojho bežného života. Zadávanie domácich úloh je využívané z dôvodu oslabenia závislosti klienta od sociálneho pracovníka, získania nových skúseností alebo zdokonalenia konkrétnych funkcií pričom odborník aj v takom prípade sleduje pokroky a zmeny v správaní klienta.

Sociálna práca so skupinou je špecifická metóda využívajúca teoretické aj praktické poznatky z psychológie, pedagogickej psychológie, psychológie osobnosti, ale aj zo sociológie, ktorá má mnoho cieľov. Jedným z nich je pomáhať členom skupiny aby rozvíjali vlastné chápanie problémovej situácie, rozvíjať individuálne potenciály jednotlivých členov a obohatiť tak ich životy, zabraňovať dysfunkcii, no ak sa v dysfunkčných sociálnych vzťahoch jednotliviec nachádza poskytnúť mu pomoc. Rozlišujeme primárne skupiny zložené z malého počtu ľudí, ktorých členovia sa stretávajú tvárou v tvár, sekundárne skupiny a ďalej referenčná alebo terapeutická skupina, v ktorej prebiehajú procesy ako je vytváranie noriem, prijatie a stotožnenie sa so skupinou, projekcia a tvorba podskupín.

Sociálna prevencia v komunite má zabraňovať vzniku sociálnych problémov, hľadať kompromisy s prihliadaním na miestne ponímanie demokracie. Jednou z najdôležitejších úloh je spolupracovať s ľuďmi,

ktorí majú v komunite prirodzenú autoritu a dokážu pomôcť vyvolať aktivitu u ostatných členov komunity (Tokárová 2003, s. 43).

Záver

Každý človek sa narodí do nejakej rodiny. Dieťa si nemôže vybrať, či sa narodí do harmonickej alebo rozvrátenej rodiny. Mladí ľudia si zväčša neuvedomujú dôležitosť úlohy manželov a rodičov a ohrozujú tým vývoj svojich detí, ich budúcnosť. Taktiež dospelí ľudia často nemôžu za to, že sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii a potrebujú pomoc pri začleňovaní sa do spoločnosti po prepustení z rôznych sociálnych zariadení. Samospráva preberá postupne veľmi dôležitú funkciu pri predchádzaní nepriaznivých situácií svojho obyvateľstva. Má povolenie zriaďovať zariadenia sociálnych služieb, chráneného bývania, rehabilitačné strediská a zariadenia opatrovateľskej služby, čo vedie k zapájaniu sa občanov do riešenia sociálnych problémov obyvateľov z ich okolia. Je dôležité zabezpečiť, aby dieťa vyrastalo v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo ak to nie je možné, zabezpečiť mu náhradné rodinné prostredie, pôsobiť na zlepšenie vzťahov v rodine a navrhovať výchovné opatrenia rodinám, ktoré nevytvárajú vhodné podmienky na riadnu výchovu dieťaťa. Tieto činnosti sú úlohou a cieľom sociálnoprávnej ochrany detí a jej orgánov. Pomáhať deťom pochádzajúcim z rozvrátených rodín, či deťom, ktoré prepustili z rôznych nápravných zariadení je v kompetencii sociálneho kurátora pre deti a mládež a tiež je dôležité pomáhať plnoletým fyzickým osobám pri začleňovaní sa do bežného života po prekonaní niektorého zo sociálno – patologických javov, pri nadväzovaní nových vzťahov, či hľadania si zamestnania, o čo sa stará sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby. V našej spoločnosti existuje množstvo takýchto nepriaznivých situácií a je i mnoho ľudí, ktorí nemajú odvahu sami požiadať o pomoc, či poradenstvo a vo svojom okolí nemajú ani osobu, ktorá by ich v tejto ťažkej situácii podržala. Existujú prípady, kedy je dieťa zverené do náhradnej starostlivosti z dôvodu, že ich osamelý rodič trpí ťažkým zdravotným postihnutím a nezvláda výchovu o svoje dieťa. V týchto prípadoch by stačilo, aby bola na blízku osoba, ktorá pomôže tejto rodine vyriešiť jej

problém a zabezpečí výchovu dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí. Riešením tohto problému spoločnosti je podľa nás účinná a rozšírená sociálna prevencia, ktorá zabráni vzniku porúch psychického, fyzického, či sociálneho vývinu jednotlivca a zamedzí tak vzniku sociálno – patologických javov.

Bibliografia

BELKOVÁ, V., HUDECOVÁ, A. (2008), Náhradná rodinná starostlivosť. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta.

BUDAYOVÁ, Z., BURSOVÁ, J. (2019), Stressful situations in human life. Lodz: Wydawnictwo Uczelnia Nauk Społecznych.

DRAGANOVÁ, H. a kol. (2006), Sociálna starostlivosť. Martin: Osveta spol. s.r.o.

GRÚŇ, L. a kol. (2005), Samospráva ako súčasť verejnej správy. Bratislava: Euronion spol. s.r.o., 2005.

KOUDELKA, Z. (2007), Samospráva. Praha: Linde Praha, a.s.

LEŠKOVÁ, L. (2015), Dieťa a rodina v kontexte sociálnoprávnej ochrany, In: Efektívna výučba sociálnoprávnej ochrany na prahu 21. storočia. Košice: Michal Vaško. 45 – 68.

LEVICKÁ, J. (2003), Metódy sociálnej práce. Trnava: Trnavská univerzita.

LEVICKÁ, J. a kol. (2007), Sociálna práca I. Trnava: Oliva.

OLÁH, M., ROHÁČ, J. (2008), Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety.

SCHAVEL, M., ČIŠECKÝ, F., OLÁH, M. (2008), Sociálna prevencia. Prešov: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety

SIROJĆ, Z. (2022), Процесс глобализации и социальная работа. Perspectives - Journal on Economic and Social Issues, No.1/2022. 31-46.

SŁOMSKI, W. (2021), Ekonomické dilemy dnešného sveta. Perspectives - Journal on Economic and Social Issues, No.2/2021. 22-28.

TOKÁROVÁ, A. a kol. (2003), Sociálna práca. Kapitoly z dejín, teórie a metodiky sociálnej práce. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.